

Per què algunes dones donen els seus òvuls? Altruisme, sacrifici i treball reproductiu

El setembre de 2019, la BBC de Londres va publicar un article titulat "El Cuento de la criada: ¿es posible un futuro de infertilidad global como el de la popular serie?". Una pregunta similar va ser formulada, el 2006, pel cineasta Alfonso Cuarón, en el film *Children of Men*. En aquest film es retratava l'escenari distòpic d'una societat, sumida en el caos econòmic i al caire de la desaparició a causa d'una crisi demogràfica, en la qual no s'havia vist cap nounat en vint anys. Igual que al Londres apocalíptic descrit per Cuarón, la infertilitat generalitzada de Gilead –la societat hipotètica creada per Margaret Atwood a *El Cuento de la Criada*– té com a teló de fons la confluència de

catàstrofes ecològiques, el decreixement demogràfic agut –reducció del nombre de fills– i les crisis polítiques, econòmiques i socials. Davant la pregunta de si es podria produir un escenari semblant, l'article de la BBC conclouia que sí, a causa de la crisi mediambiental que podria generar un desequilibri en la salut reproductiva de generacions actuals i futures.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) estima que la infecunditat afecta més de 180 milions de persones al món. Entre els factors que expliquen el fenomen hi trobem: el descens de la fecunditat degut al retard en l'edat de la maternitat i problemes de salut que afecten un dels membres de la parella

Direcció publicació:

Beatriz San Román,
Irene Salvo, Silvina Monteros
i Maria Romeu

Continguts d'aquest número:

Priscila V. Rivera

Coordinació:

Victòria Badia

Traducció:

Victòria Badia

Notícies i Agenda:

Chandra K. Clemente
i Eva Vázquez

Maquetació:

Beybe

Difusió:

Maria Galizia

Subscripció i contacte:

gr.afin@uab.cat

ISSN: 2013-2956

AFIN

Grup de Recerca

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

–o ambdós– per concebre i/o gestar (per exemple, càncer, diabetis o alteracions en la qualitat del semen). A tot això, cal afegir la infecunditat social que afecta la població LGBTIQ+.

Simultàniament, les tecnologies reproductives es transformen en un dels mecanismes més rellevants per planificar la maternitat/paternitat, l'ús, varietat i disponibilitat del qual s'han incrementat a nivell global. En particular, durant les últimes dècades, Espanya ha esdevingut un dels principals destins reproductius. Segons un informe de la Societat Europea de Reproducció Humana i Embriologia (ESHRE), publicat el 2020, aquest país presenta el major nombre de clíniques privades que ofereixen tractaments de reproducció assistida (TRA); a més, és el que té el major nombre de TRA en el continent (149.337 segons la Sociedad de Fertilidad Española). Des del Ministerio de Sanidad apunten que, fins al 2018, un 9% dels naixements a Espanya es van produir gràcies a l'ús de TRA.

En relació amb el que hem dit anteriorment, l'augment de l'edat de la primera maternitat a Espanya –i a tot Europa– ha suposat l'increment de la demanda

d'òvuls procedents de dones joves menors de 35 anys. La ESHRE revela que Espanya és el major proveïdor d'òvuls al continent europeu, especialment a Itàlia, les clíniques i bancs d'òvuls de la qual reben més de dos mil gàmetes femenins a l'any. Al seu torn, la Sociedad de Fertilidad Española (SEF) mostra que, com més gran és una dona, més augmenta el percentatge de l'ús d'ovòcits procedents de donants; i que el 76% dels tractaments efectuats a Espanya es van realitzar amb dones amb edats superiors als 35 anys.

L'auge de l'ovodonació es deriva de la seva efectivitat. Diversos estudis biomèdics i informes clínics revelen la seva major eficàcia en els tractaments reproductius, especialment en dones que superen els 35 anys d'edat. Tanmateix, la donació d'òvuls es relaciona també amb la complexitat d'implicar a terceres parts. A Europa, no existeix un consens legislatiu entorn d'aquests temes. Els països membres difereixen en qüestions bàsiques com, per exemple, si s'ha de permetre o no l'accés a la identitat de les donants o compensar-les econòmicament, i accedir a TRA amb òvuls donats (qui pot, qui no i quines condicions han de complir).

Tienes algo que te hace extraordinaria

Porque tu ayuda es imprescindible para que una mujer pueda ser madre.

Además, recibirás una compensación económica, según la legislación vigente por las molestias ocasionadas por el proceso de donación.

Quirón Bilbao
944 396 062
donacion.bilbao@quiron.es

Dona óvulos, harás muy felices a otras personas.

QUIRÓN
GRUPO HOSPITALARIO

D'altra banda, les diferències legislatives determinen el nombre d'òvuls disponibles. Donat el context reproductiu i la seva importància en l'auge dels tractaments de reproducció assistida, augmenta de manera dràstica la demanda d'òvuls, i, tot i que també augmenta el nombre de dones joves disposades a donar els seus, continua persistint l'escassetat d'aquests.

En aquest context, adquireix rellevància explorar el paper que compleixen les dones que acuden a les clíniques de reproducció assistida per donar els seus òvuls: qui són les donants i per què donen? A partir d'entrevistes qualitatives efectuades a dones que han donat els seus òvuls, en aquest article analitzo les motivacions i percepcions sobre l'experiència de ser donants. Partint de l'anàlisi quantitativa de dades demogràfiques, exposo també el perfil social de les donants d'òvuls a Barcelona. Els resultats exposats en aquest article han estat obtinguts durant la meua investigació etnogràfica efectuada en una clínica de reproducció assistida de Barcelona per a la realització de la tesi doctoral titulada "En busca de la donante perfecta".

Qui són les donants d'òvuls?

Aquesta és una pregunta que apareix freqüentment a les pàgines web de les clíniques de reproducció assistida, amb el propòsit de proporcionar informació sobre el sistema d'ovodonació a les possibles parelles que busquen un tractament amb òvuls donats.

"El perfil mayoritario son universitarias, amigas de otras donantes para las que el proceso ha sido una buena experiencia o mujeres que han tenido un aborto provocado y desean ayudar" (Institut Marquès, 2021).

"Mujer de entre 18-33 años, sana [...] con gran dosis de solidaridad y altruismo [...] muchas vienen recomendadas por otra amiga que ha donado óvulos en nuestro centro" (Alba González en CRA Barcelona, 2021).

Ambdues explicacions són un exemple de la manera en què, generalment, s'explica qui i com són les donants. En la propaganda de les clíniques, elles són, en síntesi: dones joves, universitàries, sanes, solidàries i altruistes. Una imatge que es reforça a través dels pòsters publicitaris distribuïts des de fa anys per les facultats universitàries de la ciutat;

però, també, a les xarxes socials com Facebook i Instagram. Al preguntar a la clínica de reproducció assistida sobre aquest aspecte, em van explicar el següent:

"La publicidad está pensada para atraer a un tipo de público concreto: si queremos estudiantes universitarias, debemos poner el foco en ellas, por eso se los distribuye en las facultades y se buscan rostros con los que este tipo de perfil pueda identificarse".

Els rostres als quals es refereix aquest comentari corresponen a dones predominantment blanques, amb ulls i cabells clars. Quelcom similar al que ha assenyalat Ana Molas en la seva tesi sobre donants d'òvuls a Espanya, qui va observar que un nombre significatiu de les dones retratades a la publicitat de les clíniques eren joves, blanques i representaven la classe mitjana. L'antropòloga Consuelo Álvarez Plaza, al seu torn, assenyala que l'èmfasi en la descripció de les donants com a espanyoles universitàries "aporta un vernís altruista", ja que aparenta una menor necessitat de diners; mentre que la joventut transmetria la idea de salut i fertilitat.

A l'interior de la clínica de reproducció assistida en la qual vaig realitzar un treball de camp durant els anys 2015-2017, la imatge social i física de les donants d'òvuls era heterogènia. Les seves dades es recullen en un programa informàtic, que permetia establir quin era el perfil de dones que acudien a la clínica. D'una banda, hi havia les dades concernents al nivell educatiu, la situació laboral i la situació familiar; de l'altra, les relatives a la nacionalitat. El registre de les dades sociodemogràfiques d'un total de 2.868 dones i la seva anàlisi estadística va revelar que la majoria de les dones que van donar els seus òvuls tenien edats compreses entre 19 (244 dones), 20 (241) i 21 anys (247) (Gràfic 1), marcant un sentit ascendent. Tanmateix, a partir dels 21 anys, la participació de les donants en el sistema d'ovodonació començava a baixar, fins a arribar als 34 anys, amb a penes 35 donants, durant el període analitzat.

Altrament, Espanya és el país de naixement del 84% de les dones admeses en el sistema d'ovodonació, i Romania ocupa el segon lloc, amb només el 5% de les donants. Mentre que els percentatges restants es distribueixen entre països com

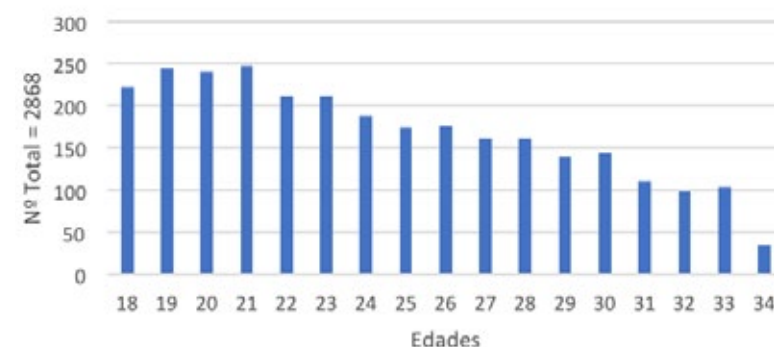
Colòmbia (1,15% = 33 donants), Brasil (1,1% = 31) i Marroc (0,9% = 25). En proporcions mínimes, hi ha una llista extensa de dones procedents de països com Equador (1% = 15), Cuba (0,3% = 10), Guinea Equatorial (0,4% = 12), República Dominicana (0,9% = 25), Ucraïna (0,6% = 18), Rússia (11) o Xile (0,4% = 12).

Quant al perfil acadèmic i ocupacional de les donants d'òvuls, els registres de la base de dades mostraren un elevat nombre de dones que sols havien finalitzat l'educació secundària i l'ESO (Taula 1).

Per altra part, tot i que a la taula hi apareix un grup de dones amb estudis universitaris, aquestes representaven solament el 17% de la mostra total analitzada (Taula 1). En la mateixa categoria

	Nivell d'estudis	Treballa	Estudia	Treballa i Estudia
Universitari	54	225	190	16
Diplomatura	24	41	77	6
Batxillerat	3	31	29	1
Cicle Formatiu i FP	20	35	75	2
Secundària i ESO	344	261	808	13
Primària i sense estudis	293	34	281	0
Total	738	627	1460	38

Taula 1: Nivell d'estudis i ocupació de les donants. Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per una clínica reproductiva a Barcelona (any 2017).

Gràfic 1: Donants d'òvuls en funció de la seva edat.

d'“estudiants de cicle superior” hi trobem aquelles que manifestaven haver culminat cicles de formació professional (5%) o una diplomatura (5%). Les dones classificades en la categoria genèrica d'“estudiants” constituïen el 51% de la mostra total (Taula 1). A la base de dades, aquestes apareixien com un grup separat d'aquelles que manifestaren no tenir una ocupació al moment de la donació. Tanmateix, malgrat la distinció elaborada per la clínica, ambdues –estudiants i desocupades– es podrien haver inclòs com a part de la totalitat de dones que no tenien ingressos econòmics en el moment d'acudir a la clínica per a l'ovodonació.

Pel que fa a aquelles que afirmaren tenir feina, els tipus d'ocupació majorita-

ris eren: dependent (34%) i cambrera (21%).

En menor percentatge, trobem les donants que afirmaren treballar com a auxiliars administratives (5%), perruqueres (3%) o cuidadores (6%). El desenvolupament laboral com a model, militar, músic, peó de magatzem, en la jardineria o en l'àmbit agrícola es va observar en menys de l'1% del total de les dones enquestades.

Per què algunes dones donen els seus òvuls?

La meua primera aproximació a la donació d'òvuls va ser l'any 2013, a través de cartells publicitaris disseminats per la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona. Al preguntar a les donants com van tenir coneixement de l'ovodonació, algunes d'elles em van explicar que va ser a través del relat d'amics i familiars que van suposar que els seus òvuls podrien ser donats. Altres mencionaren els anuncis de la ràdio i els pòsters i cartells publicitaris dispersos per la ciutat. A partir d'aquest primer apropament, iniciaven la cerca d'informació sobre l'ovodonació a les pàgines web de les clíniques de repro-

ducció assistida, en blogs i xarxes socials com Facebook.

Tant en aquells cartells publicats fa més de set anys, que vaig trobar a la Facultat, com en les campanyes publicitàries de les clíniques de la ciutat observades durant el 2020, les frases que promovi- en la donació d'òvuls posaven l'accent en l'altruisme i la generositat com a manera d'atraure possibles donants.

“Las personas como tú sois especiales porque tenéis un DON, el Don de donar, el don de compartir. [...] Donar óvulos es muy especial. Donar es un Don [promovido por] el altruismo y la generosidad” (FertilabDonantes).

“Dona óvulos. Haz algo de lo que te sientas orgullosa. Nada te impide donar óvulos” (IVI).

“Tu ayuda es un regalo para la vida. Una oportunidad para hacer realidad un gran sueño” (Fundación Dexeus).

“Dona ilusión, dona vida” (Institut Marquès).

La campanya titulada “Y tú, ¿tienes un Don?”, desenvolupada per Fertilab i exposada a la seva pàgina web, va incorporar a més el relat en primera persona d'una suposada donant: “Yo soy una chica DON

porque voy a donar mis óvulos [...] Soy una persona altruista, me encanta ayudar a los demás. Estoy sana y no tengo ninguna enfermedad" (FertilabDonantes).

A la clínica, durant els processos d'admissió i exclusió de donants d'òvuls, les primeres interaccions entre aquestes i les infermeres giraven entorn dels requisits mèdics per donar, en què consistia el procés i quins eren els possibles riscos. Diàriament, les explicacions s'iniciaven amb frases del tipus: "La donación de óvulos es un acto/gesto altruista que crea nuevas familias a partir de la solidaridad de las donantes".

Aquestes frases són un exemple de com en el llenguatge publicitari i en el de la clínica es procura convertir la donació d'òvuls en un sistema d'intercanvis basat en la generositat, en el qual preval el principi de reciprocitat que regeix les relacions socials. Aquest llenguatge publicitari es completa amb una conceptualització jurídica de l'ovodonació com "un contracte gratuït" de caràcter altruista, "formal i confidencial" concertat entre les donants i la clínica. Aquesta definició deriva del art. 5 de la Llei de Reproducció Assistida d'Espanya que, a més d'emfa-

titzar-ne la gratuïtat, prohibeix "alentar la donación mediante la oferta de compensaciones o beneficios económicos". Això es tradueix en el fet que les clíniques no expliciten de cap manera què reben les dones a canvi de donar els seus òvuls. A vegades, s'observen referències tàctes a partir de frases com "tu solidaridad será compensada".

A la pràctica, donar òvuls comporta una compensació econòmica per "les molèsties" generades –també prevista per la legislació espanyola en matèria de reproducció assistida– que oscil·la entre 700 i 1.000 euros. En el cas de fer una segona o una tercera donació en la mateixa clínica, la suma augmenta fins a 1.200 euros. Al finalitzar la donació, les donants recullen un sobre amb els diners en efectiu. Si s'hagués produït alguna complicació mèdica durant el tractament hormonal, que portés a la suspensió d'aquest, no es realitza cap pagament. En qualsevol cas, tant les xifres com les condicions variaran entre els diferents centres privats de reproducció assistida.

Compensar econòmicament o no als i les donants de gàmetes és un dels aspectes que distingeix Espanya d'altres

Y tú, ¿tienes un Don?

live!

Llama GRATIS 900 103 170

happy! ♥

100% Chica DON FERTILAB

be special

Ellas han donado óvulos
Si tienes entre 18 y 32 años entra en:
www.chicasdon.com

països europeus. Junt amb la República Txeca, Rússia i Ucraïna, són els únics que permeten l'assignació econòmica a les donants. Alemanya, Suïssa i Noruega prohibeixen la donació d'òvuls, mentre que al Regne Unit solament cobreixen les despeses mèdiques generades per la pròpia donació –750 lliures, aproximadament. França té una política similar permetent que es cobreixin únicament les despeses del transport i de les proves mèdiques.

La compensació econòmica per donar òvuls genera múltiples interrogants sobre com conceptualitzar els òvuls: com a mercaderia o com un do; però, també, planteja el dilema de com pensar aquelles dones que participen en el sistema d'apro-

visionament d'òvuls: es tracta d'una labor altruista o d'una forma d'ocupació? Al mateix temps, la remuneració genera controvèrsia ètica i legal al considerar-se que pot influir en la capacitat de decisió de les persones que donen. Tanmateix, l'absència de remuneració pot traduir-se en absència de donants, la qual cosa derivaria en menors possibilitats que altres persones puguin tenir un fill o filla.

Des de l'antropologia, autors com Michal Nahman, Diane Tober i Vincenzo Pavone prefereixen denominar-les com a "proveïdores" d'òvuls en lloc de "donants". Nahman considera que aquestes dones estan a les clíniques en qualitat de venedores, amb la finalitat d'obtenir un benefici econòmic. En són un exemple els seus comentaris en relació a utilitzar els diners per tal de compensar la falta de liquiditat a les seves llars. Altres autors prefereixen usar el concepte de *treballadores reproductives* per subratllar diferències de classe social, raça i nacionalitat com a aspectes que modelen les decisions i experiències, tant de les dones subrogades com de les donants d'òvuls. En el context espanyol, les investigacions efectuades per Joan Bestard, Gem-

ma Orobí i Carles Salazar, remarquen la confluència entre l'interès econòmic i l'altruisme.

De la meua experiència etnogràfica, puc assenyalar que en els relats de les donants s'intercalaven aspectes econòmics amb qüestions lligades al gènere, parentiu i identitat. Lucía havia donat en cinc ocasions en clíniques distintes. En el seu relat menciona una complicació que va experimentar durant la tercera donació: el síndrome d'hiperestimulació ovàrica, que a nivell corporal, és descrit com a malestar i inflor del ventre, que dificulta la realització de les activitats diàries:

"No lo vi mal [...] Pensé: si con un pequeño gesto como este, ves que puedes ayudar a otra mujer a ser madre, y de paso, te llevas un dinerito extra por medio, ¿por qué no? [En la clínica] me explicaron en qué consistía [el proceso] y también me dijeron que se trataba de un gesto generoso. [...] Cuando me preguntaron por qué dono, yo les dije [...] que lo hago por altruismo. Pero la verdad es que si sé que va a ser tan horrible, me lo habría pensado mejor". (Lucía, 24 anys, espanyola, dependenta).

En el cas de Berta, que va donar en dues ocasions, les complicacions a què es refereix són les de mantenir en secret –davant els membres de la seva família– el procés hormonal iniciat:

“Claro que me sentí atraída por el dinero. Me viene bien para pagar algunas cuentas que tengo pendientes de la casa y de mi hija pequeña. Pero también es verdad que un gesto como este vale mucho. No es contar que aún no se me quita el pánico a las agujas”. (Berta, 29 anys, espanyola, en situació de desocupació).

En efecte, una de les preguntes efectuades a les donants va ser si el seu cercle més proper –de familiars i/o amics– tenia coneixement de la seva participació com a donants. Moltes d’elles van manifestar haver compartit aquest tipus d’informació amb un nombre escàs de persones. La raó que al·legaren va ser el temor a ser jutjades i que la donació s’interpretés com una compravenda. Lucía manifesta al respecte el següent:

“Lo comenté con una compañera de trabajo [...] Me miró mal y me dijo que cómo podía vender partes de mi cuerpo; que si estaba loca; que si

no era una forma de venderme a mí misma. Me enojé y le dije que no es lo mismo; que con los óvulos de mujeres como yo, se consigue algo mucho más grande: una persona. [...] Así que para mí, no es como vender partes de mi cuerpo. [...] Es verdad que con ese dinero, pudimos tener vacaciones [...], pero para nada se compara al beneficio que trae mi donación. Y ya no dije a nadie nada porque [...] te juzgan. No entiendo. No estoy haciendo nada malo, ¿por qué te tienen que juzgar por hacer algo que es bueno para los demás?”. (Lucía, 24 anys, espanyola, dependenta).

En aquesta mateixa línia, que al·ludeix a un rebuig cap a la idea que acceptar la compensació econòmica nega certs aspectes morals lligats a la decisió de convertir-se en donants, Mireia assenyala:

“Es evidente que el dinero es una motivación importante porque viene bien, pero tampoco es para fliparse porque no es que te arregle la vida y según y cómo, ni siquiera el mes. Creo que hay cosas que nunca haría por dinero. Es horrible saber que tu

cuerpo no responde como tú quisieras; que no puedes tener hijos. Así que obvio que piensas 'lo que hago está bien, ayuda a la gente'. Así que no es lo mismo. Si solo fuera por el dinero, entonces es como decir que todo vale; que así como das un óvulo, podrías vender tu cuerpo”. (Mireia, 29 anys, espanyola, en situació de desocupació).

Per altres dones, la decisió de donar els seus òvuls passa també per l'experiència de la infertilitat de familiars propers. El relat d'Alexandra converteix la donació en una forma d'intercanvi que em va recordar els cercles de reciprocitat del Kula: els òvuls són lliurats amb la certesa que entraran en una xarxa de

circulació que els farà disponibles per a qui els necessiti.

“Yo tengo una experiencia cercana. Una tía, a la que estoy muy unida, lleva años intentando quedarse embarazada. [...] Le dije de estos tratamientos y me ofrecí como donante con la esperanza de que mis óvulos sirvan a mujeres como mi tía. Sé que ella no puede llevar a una donante. Pero yo lo pensé como un intercambio: si yo dono, hay más posibilidades de que haya más óvulos por ahí y que uno de ellos termine en el vientre de mi tía. Yo lo hice por ella”. (Alexandra, 23 anys, estudiant).

El model de reciprocitat exposat per Alexandra també està present en altres testimonis, com el de Jeanette, que emfatitzava el do com quelcom que s'efectua a tot un grup social determinat.

“He decidido que no quiero ser madre y a ratos, me siento mal por ello. Así que, para mí, esta es como una forma de intercambio. Una manera de devolverle a la vida algo que me fue dado; y de solidarizarme con otras mujeres que lo están pasando mal, por razones distintas a las mías”. (Jeanette, 24 anys, estudiant de Belles Arts).

En el relat de Jeanette, la donació d'òvuls apareix vinculada a l'activisme feminista. La vigília de l'entrevista a la clínica, ella havia participat a una marxa de protesta contra la violència de gènere. Aquell dia em va explicar com un esdeveniment traumàtic del passat va reorientar la seva decisió de renunciar a la maternitat. Al preguntar-li a la cap del Departament de Psicologia si havia observat aquest tipus d'experiències en altres donants d'òvuls, m'explicà:

“No es lo más frecuente, pero chicas que vienen aquí y que han sufrido una agresión sexual son más comunes de

lo que quisiéramos y nos gustaría ver. También hay quienes se sienten culpables por haberse practicado un aborto y ven en esto [en donar òvuls] un modo de expiación”.

D'altra banda, donar òvuls en múltiples ocasions també afecta la percepció que tenen les dones sobre la seva participació en el sistema d'ovodonació. Lucía, per exemple, tot i que considerava que es tractava de quelcom positiu, al finalitzar l'entrevista assenyalà: “A estas alturas, después de saber lo duro que es esto [el procés mèdic], sé que si no me pagan, no dono”. Marta (28 anys), que treballava com a dependent i va ser donant en cinc ocasions, va manifestar que:

“[al inicio] donas porque así ayudas a otras mujeres; es una manera de aportar con un granito de arena [...]. Pero cuando ya sabes de qué va esto, de todo el trabajo que uno pasa con los pinchazos y las hormonas, sé que si no hay la compensación –que ya puestos, me parece escasa–, no lo vuelvo a hacer”.

En una línia semblant, Esperanza, una estudiant d'Infermeria que havia donat en tres ocasions a la mateixa clínica,

qüestiona la conceptualització de l'acte de donar:

"La primera vez, pensé que me iban a dar dinero por la cara, pero luego me di cuenta de que esto es complejo. [...] cuando donas sangre, te dan un zumo y un bocadillo; mientras que, por donar óvulos te compensan por las molestias y si encima, repites, te dan más dinero. Al final del tratamiento entendí a qué se referían con las molestias [...]. Creo que hay un sacrificio enorme de nuestra parte porque donar óvulos no es fácil [...]. No equivale a 'donar cabello' como una vez me dijeron en la clínica".

Esperanza era donant de sang quan va acudir a la clínica a donar òvuls. Des de la seva perspectiva, donar òvuls per ajudar

a altres és una obvietat per algú que està disposat a donar els seus òrgans després de la mort "porque, una vez muerta, qué más da". (Esperanza, 29 anys, estudiant d'Infermeria).

Aquests comentaris coincideixen en el fet que donar òvuls requereix d'una espècie de "sacrifici", "esforç" i, sobretot, remarquen la complexitat del procés evident en l'estimulació ovàrica necessària per incrementar la producció d'òvuls a través de tractaments hormonals, així com en la intervenció quirúrgica efectuada per extraure els òvuls del cos de les dones. En un lapse de 10 a 12 dies, aquestes dones han d'injectar-se diàriament a la zona pelviana un compost hormonal per tal d'afavorir la maduració del major nombre possible de fol·licles continguts en cadascun dels ovaris. De cada fol·licle s'extreuen, de mitjana, entre 15 i 20 òvuls.

L'extracció de les substàncies reproductives del cos de les donants es porta a terme a través d'una sonda introduïda per via vaginal que penetra en els fol·licles i aspira el líquid que conté els òvuls. Aquest procés descrit com una "intervenció quirúrgica senzilla", s'anomena punció ovàrica, triga 20 minuts aproximadament i

requereix sedació. A partir d'aquí, en el laboratori de la clínica s'inicia una nova etapa: la cerca d'òvuls madurs aptes per a la fecundació i/o emmagatzematge. Per les donants, continua el procés de cura del cos, que es resumeix en: un control de la sexualitat –consistent en la supressió de les relacions sexuals a causa del risc d'un embaràs múltiple, però també de complicacions mèdiques associades a l'augment de la mida dels ovaris–, i en evitar realitzar tasques físiques.

Conclusions

En els relats de les donants es juxtaposen motivacions econòmiques amb diversos significats lligats al gènere i la mo-

ralitat, així com al valor social que tenen els òvuls en els processos de reproducció assistida. Tot i que la compensació econòmica percebuda és una motivació per donar, els diners rebuts no són iguals als diners abstractes i impersonals del mercat. Es tracta de diners carregats de sentit, en què el do (com a bé immaterial) i la remuneració (com a bé material) no constitueixen mons incompatibles, sinó que s'integren en l'univers íntim de les donants. La precarietat econòmica i la falta d'estabilitat laboral segueixen sent factors que expliquen el nombre creixent de donants d'òvuls, però, de la mateixa manera, el seu valor social segueix sent l'eix que dona sentit a les seves decisions. Entre aquests valors socials apareixen idees com la de donar òvuls perquè s'ha viscut l'experiència de la infertilitat d'alguns membres de la família; donar per crear una vida que permetrà a altres ser mares, mentre se suprimeix la pròpia decisió de ser-ho, o donar com a pràctica feminista. També s'han de mencionar motivacions per donar que s'articulen entorn d'experiències com l'avortament i la desigualtat de gènere. Totes aquestes qüestions, que apareixen en l'acte de donar òvuls, tenen

en comú que per les dones entrevistades forma part d'un sistema d'intercanvi, en el qual els òvuls es posen en circulació per al benefici d'altres dones que els requereixin. Tanmateix, posteriorment, l'experiència dels tractaments converteix l'acte en si en un esforç que, inicialment, no s'esperava. Això últim porta a replantejar la donació d'òvuls des de la perspectiva del *treball reproductiu*, en què es posen en joc les capacitats dels cossos joves i productius de les donants d'òvuls.

SOBRE L'AUTORA DEL TEXT

Priscila Rivera

Antropòloga social per la Universitat de Barcelona y doctora en Antropologia Social i Cultural per la Universitat Autònoma de Barcelona (2021). Com a membre participant del grup AFIN, va realitzar una investigació centrada en l'estudi de les motivacions, percepcions i experiències de donants d'òvuls a Barcelona. Els principals resultats d'aquesta recerca s'exposen en la seva tesi doctoral titulada: "En busca de la donante Perfecta. Narrativas en torno a la Ovodonación".

Les imatges que acompanyen el text pertanyen a campanyes publicitàries per al reclutament de donants d'òvuls recollides per l'autora entre 2016 i 2020.

PER LLEGIR

Rivas, A.M. i Álvarez, C. (eds.) (2020)
Etnografía de los Mercados Reproductivos: Actores, Instituciones y Legislaciones
 Barcelona: Tirant lo Blanch

Tober, D. i Pavone, V. (2018)
Las bioeconomías de la provisión de óvulos en Estados Unidos y en España
Revista de Antropología Social 27(2)

Molas Closas, A. (2017)
Donants que donen, receptores que retornen: la publicitat de la donació d'òvuls
Revista d'Etnologia de Catalunya 42

Al llarg dels vuit capítols que componen aquest llibre, s'aborden els principals aspectes socials, econòmics i polítics que expliquen l'auge del mercat global de la reproducció assistida a Espanya. Aborda les pràctiques i actituds que adopten les famílies usuàries, les clíniques o centres de reproducció assistida, els bancs de gàmetes i els i les donants de gàmetes. Explora la manera en què es configuren els vincles de parentiu, els mecanismes de selecció de donants, l'impacte social de la legislació i l'anonimat en les donacions, el llenguatge de l'altruisme i la compensació econòmica a donants, i el valor econòmic que adquireixen les substàncies reproductives.

En aquest article, els autors comparen el sistema d'aprovisionament d'òvuls dels Estats Units i Espanya. Analitzen les diferències en la selecció i la compensació de donants d'òvuls observades en ambdós països i com això influeix en el mercat global d'òvuls humans i les implicacions econòmiques i socials per a les dones proveïdores. L'article recopila informació etnogràfica a partir de treball de camp i entrevistes efectuades a donants d'òvuls, tant a Espanya com als Estats Units.

L'autora analitza, des de l'antropologia, la publicitat emesa per les clíniques de reproducció assistida a Espanya, dissenyada per promoure la donació d'òvuls, exposada a les xarxes socials. A partir de les imatges publicitàries, explora la manera en què es construeixen representacions idealitzades de donants d'òvuls i com aquestes imatges creen la ficció de reciprocitat a partir de l'agraïment de les receptores per la donació rebuda.

PER VEURE

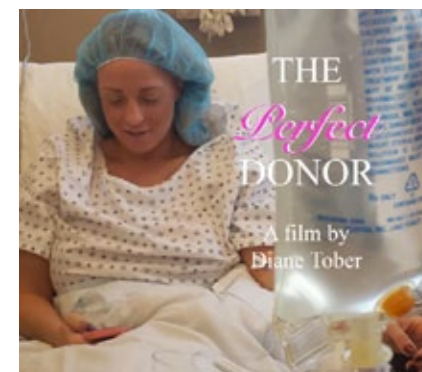
Klein, E.; Bell, M. i Yglesias, M. (2020) (Directors)
El sexo, en pocas palabras
 [Minisèrie de TV]
 Estats Units,
 108 min

Aquesta minisèrie de cinc episodis s'inicia amb la percepció cultural i social del sexe i les fantasies sexuals i la història de l'anticoncepció. Es podrien millorar? Com? Ambdues temàtiques són el punt de partida per abordar els problemes de fertilitat actuals, així com les innovacions tecnològiques en l'àmbit reproductiu; per finalitzar amb la vivència del part: els dolors i el trauma que poden generar, així com els progressos en l'àmbit clínic per millorar la seva experiència. (Disponible a Netflix).

Sputore, G. (Director)
 (2019)
I am Mother
 Austràlia, 114 min

Aquest film de ciència ficció se situa en un futur on la humanitat és al caire de l'extinció i en el qual una noia, concebuda gràcies a un banc d'embrions i a la enginyeria genètica, subsisteix sota la cura d'un robot que l'haurà d'instruir en arts, ciència i ètica. A partir del dilema filosòfic a l'entorn de l'empatia, el sacrifici i el bé comú -amb la donació d'òrgans com a metàfora per il·lustrar l'ètica kantiana enfront de la filosofia de Nietzsche sobre la virtut-, la pel·lícula planteja qüestionaments entorn del egoisme, el significat de ser mare i de ser humà, els límits de la intel·ligència artificial, la recerca de perfecció i la cerca de identitat.

Tober, D. (Directora i guionista) (2017)
The Perfect Donor
 [Documental]
 Estats Units,
 90 min

Documental que recopila entrevistes i converses amb donants d'òvuls en diferents clíniques de Califòrnia, als Estats Units. A través del seu relat, l'antropòloga Diane Tober analitza com se seleccionen les donants d'òvuls en un context privat i desregulat com és el nord-americà. Exposa que, més enllà dels aspectes mèdics, les dones que donen òvuls són categoritzades de manera diferencial a partir de les característiques físiques i de l'expressió de l'altruisme com a màxima motivació. A partir d'aquí es creen jerarquies que, al seu torn, expliquen les diferències en les compensacions econòmiques de les donants.

NOTÍCIES AFIN

Nous treballs publicats

Nadja Monnet va participar a *Pharmaphone: la voix des adolescents* (2020), un llibre col·lectiu sobre l'impacte del telèfon en la comunicació humana. El seu capítol en aquesta obra analitza temàtiques relacionades amb joves i urbanitat digital. Més informació en [aquest enllaç](#).

Marcin Smietana ha publicat l'article "Moral frameworks of commercial surrogacy within the US, India and Russia", en coautoria amb Sharmila Rudrappa i Christina Weis, on examinen els significats i les ideologies en les narratives de mares gestants, pares internacionals i professionals, sobre la labor clínica de la gestació subrogada. Està disponible en [accés obert](#).

Silvina Monteros va participar en la publicació de la *Guía TIC Niñas, Niños y Adolescentes* sobre la prevenció d'usos problemàtics de les TIC en nens, nenes i adolescents, que posa de manifest la utilització que nois i noies fan de les TIC, alhora que intenta sensibilitzar sobre les desigualtats. Aquest treball va ser editat pel Centro de Igualdad de La Zubia. La guia es pot consultar en el següent enllaç: [accedir a la guia](#).

De les àrees de jocs:

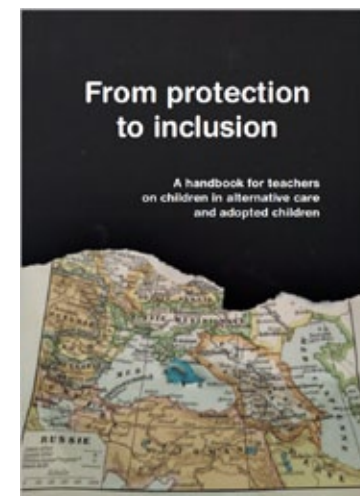
Convocatòria de comunicacions

El col·loqui, organitzat per l'equip d'investigació TAPLA (Terrain d'aventure du passé/pour l'avenir) i finançat pel Labex, *Els passats en el present*, té com a meta identificar les modalitats d'aquest tipus d'àrees de joc i veure de quina manera aquestes experimentacions qüestionen el lloc de la infància a la ciutat avui en dia i, més particularment, l'experiència directa en els dispositius socioespacials pedagògics. Proposa, també, fomentar les bases d'una xarxa d'investigació internacional i interdisciplinar, associant les ciències humanes i socials amb l'àmbit de la concepció espacial i del planejament territorial, així com els de l'educació i de l'animació sociocultural.

Les propostes de comunicacions es poden enviar fins al 31 de maig de 2021 al correu tapla.colloque@gmail.com. Més informació al següent enllaç: [Crida de comunicacions](#).

Manual per al professorat del projecte Brighter Future

El projecte "Brighter Future", coordinat per Beatriz San Román des de la Universitat Autònoma de Barcelona i en el qual participen set equips de quatre països diferents, acaba de publicar la versió en anglès de *De la protecció a la inclusió*, un manual per al professorat de primària i secundària sobre la infància (ex)tutelada. Aquesta publicació té com a objectiu oferir als i les docents informació per reconèixer els desafiaments específics que poden aparèixer en els processos d'escolarització de nens, nenes i adolescents tutelats per l'Estat o que van ser adoptats, així com estratègies per facilitar la seva inclusió en els entorns educatius. El manual en anglès està ja disponible per a la seva consulta i descàrrega [en la web del projecte](#), on en breu estaran accessibles també les versions en castellà, italià i holandès.

Curs d'Estiu "Construint solidaritats"

Els dies 29 de juny i 23 de juliol se celebrarà el curs en línia "Construint solidaritats. Pràctiques feministes i antiracistes en l'Educació Superior", els continguts de la qual giraran entorn de tres eixos principals: el racisme i altres exclusions en l'educació superior, perspectives i conceptes antiracistes feministes, i pedagogies i epistemologies decolonials. S'emmarca dins del projecte BRIDGES. Més informació [en aquest enllaç](#).

Noves etapes i mèrits

Alexandra Desy va finalitzar el seu Màster d'Antropologia i Etnografia a la Universitat de Barcelona. Va realitzar una investigació titulada "Los viajes reproductivos transfronterizos. Mujeres y parejas francesas en Barcelona", codirigit per la Dra. Silvia de Zordo (UB) i la Dra. Diana Marre (UAB). En aquest estudi analitza els obstacles als quals s'enfronten els i les franceses durant el seu viatge reproductiu transfronterer a Espanya, primer país europeu en termes de reproducció assistida, una destinació preferent per a pacients estrangers/es en la cerca de tractaments que sobrepassen els límits legals, mèdics i/o socials, dels països respectius. Va explorar els impactes d'aquests viatges, per tal de mostrar com aquestes dones i parelles gestionen els desplaçaments físics, emocionals i culturals que comporta el seu projecte reproductiu, que les exclou de França, país que es desmarca pel fet de tenir unes lleis particularment conservadores en matèria de procreació. Alexandra va obtenir una qualificació d'Excel·lent.

Priscila Rivera, autora del text de la present edició, va defensar la seva tesi doctoral el 14 d'abril, amb la investigació "En busca de la donante perfecta. Narrativas en torno a la ovodonación". Aquesta investigació, en la qual es basa l'article, analitza com el mercat reproductiu permea les experiències de les dones que acuden a les clíniques per tal de donar els seus òvuls. A partir de les seves narratives, en aquesta dissertació, explora la manera en què està organitzat el sistema d'ovodonació a Barcelona. Alhora que pretén visualitzar reflexions, motivacions, vivències i temors entorn de l'acte de donar, però també el rol que adquireixen les substàncies i els cossos reproductius al si de la biotecnologia. Priscila va obtenir la qualificació d'Excel·lent.

Chandra Kala Clemente, qui va defensar la seva tesi el febrer d'aquest any, ha obtingut la distinció de Cum Laude, així com la Menció de Doctorat Internacional.

Vulnerabilitat Organitzacional Femenina

Hugo Gaggiotti participa en el projecte “Vulnerabilidad Organizacional Femenina”, desenvolupat per institucions i organitzacions formals i informals de Tijuana (Mèxic) i San Diego (Estats Units). A través de productes d'impacte i del coneixement produït a l'acadèmia, aquest projecte pretén posar en valor la tasca de les organitzacions que recolzen les famílies i la infància a les zones de frontera entre Mèxic i Estats Units. Per a més informació, [consulteu aquí](#).

AFIN als mitjans

Bruna Alvarez va participar en una entrevista sobre diferències de gènere durant la pandèmia. En aquesta participació es va analitzar com els treballs més feminitzats, àmbits que ja eren precaris, s'han vist afectats per la crisi sanitària. Les dones han seguit assumint amb una major càrrega la cura dels fills i filles i de les persones dependents. Per llegir la notícia [accediu aquí](#).

Formacions gratuïtes sobre Diversitat Sexual i de Gènere en la Infància i l'Adolescència

En el context del projecte europeu “Diversity and Childhood”, del 4 de maig al 12 de juny, s'oferiran formacions gratuïtes en línia sobre com prevenir i combatre les violències relacionades amb la diversitat sexual i de gènere en la infància i l'adolescència. Cada formació té una durada de quatre hores i s'ofereixen en sessions diferenciades per a famílies i professionals de l'educació, la salut, els mitjans i l'espai públic. Més informació i inscripcions [en aquest enllaç](#).

FORMACIONES ONLINE DE 4H*

DIVERSIDAD SEXUAL Y DE GÉNERO EN LA INFANCIA Y LA ADOLESCENCIA

Dirigida a profesionales y familias interesadas en prevenir y combatir las violencias

* Con certificado de asistencia

Horario: 9:30h a 13:30h • Gratuita • Plazas limitadas

Elige fecha en función de tu ámbito e insíbete en [HTTP://RB.GY/GITGRC](http://RB.GY/GITGRC)

Educación:	4 de mayo 15 de mayo	Espacio público:	1 de junio 12 de junio
Salud:	21 de mayo 22 de mayo	Familias:	28 de mayo 29 de mayo
Medios:	25 de mayo 4 de junio		

Organizan:

Colabora: Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
Direcció General d'Igualtat